

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 14.10.2020
SWD(2020) 550 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

Podpora z rozpočtu EU na uvolnění investic do renovace budov v rámci renovační vlny

Průvodní dokument k

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Renovační vlna pro Evropu - ekologičtější budovy, nová pracovní místa a lepší životní
podmínky**

{COM(2020) 662 final}

Navrhovaná podpora z rozpočtu EU na uvolnění investic do renovace budov

Zdvojnásobení roční míry renovace v EU a zajištění vysoké kvality renovací bude cenným přínosem pro evropské občany, zmobilizuje značné soukromé a veřejné investice a podpoří ekologické a digitální oživení a spravedlivý přechod na čistou energii. Očekává se, že další potřebné investice budou v rozmezí **90 miliard EUR** ročně. Tato nebývalá výzva vyžaduje **veřejné pobídky k mobilizaci nezbytných soukromých investic**.

Evropská unie se bude opírat o různé nástroje zaměřené na přímou podporu investic do kvalitních renovací budov, využívání soukromých investic, podporu výzkumu a inovací, poskytování technické podpory, zavádění atraktivních finančních produktů pro renovace budov, podporu pronikání na trh a řešení netechnologických překážek renovace budov.

1. Navrhovaný rozpočet EU na podporu přímých investic do kvalitních renovací budov

Renovace budov je jasnou prioritou Komise a renovační vlna je stěžejní iniciativou v rámci Zelené dohody pro Evropu. Komise zajistí, aby programy a nástroje EU byly dobře využívány na podporu a uvolnění investic do renovací budov, podporu udržitelných kvalitních renovací, inkluzivnosti, digitalizace a ochrany hodnoty kulturního dědictví, jakož i související tvorby pracovních míst a dosažení vedoucího postavení v průmyslu. Komise vyzývá členské státy, aby využily finanční prostředky EU k provádění vnitrostátních, regionálních a místních režimů podpory na stimulaci kvalitní renovace budov.

Komise dne 27. května 2020 navrhla **balíček opatření na podporu oživení spolu s revidovaným víceletým finančním rámcem na období 2021–2027 a nástroj na podporu oživení „Next Generation EU“ disponující částkou 750 miliard EUR, a to za účelem řešení ekonomických a sociálních důsledků krize COVID-19 a podpory souběžné zelené a digitální transformace.**

Údaje uvedené v tomto dokumentu vycházejí ze závěrů Evropské rady ze dnů 17. až 21. července 2020. Nejsou jimi však dotčeny výsledky probíhajících diskuzí mezi Evropským parlamentem a Radou týkajících se prvků balíčku ozdravných opatření – jako je např. víceletý finanční rámec, odvětvové programy, jejich struktura a rozpočtové přiděly – které budou uzavřeny v souladu s příslušnými postupy přijímání.

Facilita na podporu oživení a odolnosti, která má být dle návrhu vybavená částkou 672,5 miliardy EUR ve formě grantů a půjček, poskytuje členským státům značné dodatečné finanční prostředky, které by mohly být využity k financování kvalitních renovací budov. Návrh Komise na doporučení pro jednotlivé země se v roce 2020 zaměřil na okamžitá opatření ke zmírnění socioekonomického dopadu pandemie a označil renovaci budov jako jednu z krátkodobých priorit. Komise kromě toho navrhla zahájit **stěžejní iniciativu „Renovate“ („Renovace“)**, která členské státy důrazně vybízí, aby ve svých národních plánech na podporu oživení a odolnosti, které připraví za účelem získání přístupu k financování z tohoto nástroje, **zohlednily renovaci budov jakožto hlavní prioritu**, přičemž budou vycházet ze svých vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu, z

dlouhodobých strategií renovací a z doporučení pro jednotlivé země. Jak vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu, tak dlouhodobé strategie renovací¹ jsou klíčové strategické a plánovací nástroje, jejichž prostřednictvím lze v souladu s vnitrostátními potřebami a příslušnými prioritami nasměrovat finanční prostředky do renovací budov. Pokyny k facilitě na podporu oživení a odolnosti poskytnuté členskými státy v září 2020 obsahují podrobné prvky renovační vlny, které mohou členské státy zahrnout do svých národních plánů na podporu oživení a odolnosti a vycházet z nich. Investice a reformy, jež mají potenciál posílit investice do renovace budov a mobilizovat veřejné a soukromé prostředky, přičemž jsou zaměřeny na sociální a cenově dostupné bydlení, jsou obzvláště důležité pro dosažení cílů nařízení o facilitě na podporu oživení a odolnosti: ekologické transformace (snížení spotřeby energie a emisí skleníkových plynů, tvorba pracovních míst a stimulace růstu a sociální odolnost).

Různé typy reforem a investic, které by členské státy mohly podpořit prostřednictvím facility na podporu oživení a odolnosti. Následuje několik příkladů projektů, které obdržely podporu z fondů soudržnosti a programu Horizont 2020.

Vytvoření nástroje na podporu rozvoje projektů (model ELENA) na vnitrostátní úrovni s cílem předsunout investice a připravit silnou a souhrnnou rezervu investičních projektů: Ve Francii několik regionálních režimů v současné době nabízí vlastníkům nemovitostí programy integrovaných služeb renovace domů, včetně financování třetími stranami. Projekt ORFEE na podporu rozvoje projektů vytvořením vnitrostátní platformy pro zdroje a nástroje pro refinancování posílí finanční strukturu těchto režimů a posílí jejich činnosti, přičemž do roku 2023 se očekávají investice související s energetikou ve výši 45 milionů EUR.

Vytvoření sítě jednotných správních míst pro renovaci budov na vnitrostátní úrovni.

Investiční režimy pro veřejné budovy a sociální bydlení založené na smlouvách o energetických službách: v regionu Marche v Itálii byl vytvořen inovativní revolvingový fond (fond energetiky a mobility), který kombinuje granty z EFRR, zvýhodněné půjčky a financování třetích stran – společností poskytujících energetické služby – prostřednictvím smluv o energetických službách. Kromě jiných investičních projektů byl fond využit na rozsáhlou renovaci šesti nemocnic a pečovatelských domů.

Platforma kombinování zdrojů v oblasti renovace bydlení kombinuje technickou pomoc, granty a půjčky s cílem mobilizovat soukromé investice odstraněním počátečních nákladů a stimulací poptávky.

Režimy financování, které mají velký potenciál posilovat renovace budov / inovativní využívání produktů obchodních bank k financování energetické účinnosti, financování z účtů a daní: Několik iniciativ prozkoumává možnosti vázat dluhy vzniklé v důsledku investic do zlepšení bydlení na nemovitost a ne na jejího vlastníka, což by vytvořilo podmínky pro nástroje velmi dlouhodobého financování. Například v rámci projektu EuroPACE ve Španělsku se ověřuje, jak by tyto dluhy mohly být spláceny prostřednictvím daní z nemovitostí, zatímco v rámci projektu RenOnBill se prozkoumávají partnerství s dodavateli energií tak, aby účty za energie mohly být použity jako nástroj splácení. Pilotní projekty již probíhají v Itálii, ve Španělsku a v Litvě.

¹ Členské státy musely oznámit své dlouhodobé strategie v oblasti renovací do 10. března 2020. Dosud (k 14. říjnu 2020) oznámilo kompletní dlouhodobé strategie renovací 12 členských států (AT, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, FI, LU, NL, SE). Belgie oznámila dvě parciální strategie (hlavní město Brusel a Vlámko).

Krátkodobě bylo navrženo, aby do konce roku 2023 bylo v rámci **REACT-EU** (pomoc při oživení pro soudržnost a území Evropy) financované prostřednictvím **NGEU** (nástroj na podporu oživení) bylo poskytnuto 47,5 miliardy EUR jako dodatečná finanční podpora pro Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond, jakož i pro Fond evropské pomoci nejchudším osobám. Bylo navrženo, že REACT-EU dále rozšíří reakci na krizi a nápravná opatření, která již začala být prováděna v rámci politiky soudržnosti prostřednictvím investiční iniciativy pro reakci na koronavirus, přičemž se oblast působnosti rozšíří o zelené a digitální investice a investice usnadňujících růst. To nabízí členským státům a regionům příležitost nasměrovat další financování do renovace budov prostřednictvím jejich příslušných programů **Evropského fondu pro regionální rozvoj**. Navrhovaný posílený **Evropský sociální fond** bude lépe podporovat posilování zelených a digitálních dovedností potřebných jako podpora pro renovační vlnu, ale rovněž umožní posílit postavení obyvatel, zejména těch nejzranitelnějších, začlenit je do renovační vlny a zajistit spravedlnost a inkluzivnost.

Ve střednědobém až dlouhodobém časovém rámci, v období 2021–2027, budou **fondy politiky soudržnosti** (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti) s navrženým rozpočtem ve výši 330 miliard EUR nadále důležitým zdrojem financování EU pro přímé investice do energetické účinnosti a účinnosti zdrojů v oblasti budov a jejich renovace za účelem zlepšení úrovně jejich energetické náročnosti, včetně zohlednění aspektů rozvoje lidského kapitálu. Cílem politiky soudržnosti je pomáhat odstraňovat hlavní regionální nerovnováhy a posilovat hospodářskou, sociální a územní soudržnost v Unii. V tomto rámci fondy politiky soudržnosti podpoří zásadní investice spojené s cíli Zelené dohody pro Evropu, včetně investic do energetické účinnosti a účinnosti zdrojů, jako např. v odvětví stavebnictví². Významně přispějí k celkovému cíli pro výdaje v oblasti klimatu ve výši 30 %. Ve venkovských oblastech lze finanční prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) využít ke zvýšení energetické účinnosti a výroby energie z obnovitelných zdrojů.

Cílem navrhovaného **mechanismu pro spravedlivou transformaci** je zmírnit sociální a ekonomické náklady spojené s přechodem na klimatickou neutralitu, přičemž se tento mechanismus zaměří na území, průmyslová odvětví a pracovníky, kteří čelí největším výzvám spojeným s transformací. Jeho první pilíř, Fond pro spravedlivou transformaci, s navrženými prostředky ve výši 17,5 miliardy EUR má jako oblasti způsobilosti investice do energetické účinnosti a oběhového hospodářství. Výběr projektů bude založen výhradně na oblastech uvedených v územních plánech spravedlivé transformace. Druhý pilíř Fondu pro spravedlivou transformaci zahrnuje režim pro spravedlivou transformaci v rámci InvestEU, který se má provádět ve všech oblastech politiky Programu InvestEU. Komise rovněž navrhla třetí pilíř Fondu pro spravedlivou transformaci – úvěrový nástroj pro veřejný sektor určený na podporu subjektů veřejného sektoru, který kombinuje granty z rozpočtu EU s úvěry. Územní plány spravedlivé transformace budou ústředním prvkem mechanismu pro spravedlivou transformaci, včetně určení způsobilých území.

² V rámci rozpočtového období 2014–2020 představovaly fondy politiky soudržnosti největší zdroj financování EU pro přímou podporu energetické účinnosti v budovách, přičemž během celého období bylo na investice do energetické účinnosti veřejných a obytných budov přiděleno 14 miliard EUR.

Financování z EU bude rovněž zahrnovat **modernizační fond** vytvořený v rámci směrnice o ETS³, který disponuje objemem prostředků ve výši přibližně 14 miliard EUR⁴, přičemž tyto prostředky byly poskytnuty 10 členským státům s nižšími příjmy na podporu investic do modernizace jejich energetických systémů a zlepšení energetické účinnosti. Investice do energetické účinnosti v budovách, včetně zateplování staveb a investic do modernizace sítí dálkového vytápění, patří k prioritním oblastem, na něž připadne nejméně 70 % zdrojů fondů. Modernizační fond bude působit v rámci odpovědnosti členských států, které vyberou investice, pro něž žádají podporu. Způsobilé jsou jak jednotlivé investice, tak programy renovace budov.

Členské státy mohou podpořit různé typy investic a režimů prostřednictvím fondů soudržnosti, včetně REACT-EU. Následuje několik příkladů projektů, které obdržely investiční podporu z fondů soudržnosti:

Renovace veřejných budov prostřednictvím fondů politiky soudržnosti: Chorvatsko si stanovilo za cíl renovovat pomocí prostředků z EFRR 257 000 m² a 69 veřejných budov, zejména nemocnic a mateřských škol, přičemž se očekávají roční úspory ve výši 70 GWh.

Udržitelná renovace sociálního bydlení: Italské regiony Piemont a Kalábrie nedávno zahájily několik programů financování pro udržitelnou renovaci veřejných budov, včetně sociálního bydlení. Programy financované ze strukturálních fondů a disponující celkovou částkou ve výši více než 100 milionů EUR jsou zaměřeny na veřejnou správu. Na základě těchto programů bylo certifikováno více než 300 budov a více než 1 000 odborných pracovníků bylo proškoleno v používání tohoto konceptu udržitelnosti, který bude v budoucnu rozšířen na přístup zohledňující celý životní cyklus.

2. Navrhovaný rozpočet EU k další mobilizaci soukromých investic mnohem většího rozsahu

Navržený program **InvestEU** bude fungovat jako jednotný mechanismus EU na podporu soukromých investic a nahradí všechny stávající centrálně řízené finanční nástroje. Bude krytý zárukou EU a jeho cílem bude podpora mobilizace potřebného soukromého financování, mimo jiné za účelem renovace budov v Evropě, a to zejména prostřednictvím navrhované oblasti udržitelné infrastruktury. Pro program InvestEU se navrhuje vyčlenit 9,1 miliardy EUR. Program lze využít na podporu dluhového a kapitálového financování renovace budov v odvětví bydlení, též prostřednictvím specializovaných finančních produktů pro renovaci budov, které jsou v současné době vyvíjeny. Ve středu zájmu je sociální a cenově dostupné bydlení, veřejné budovy, školy a nemocnice, malé a střední podniky a podpora společností poskytujících energetické služby.

Navrhovaný program InvestEU naváže na úspěch **Evropského fondu pro strategické investice** (EFSI), který do července 2020 umožnil mobilizovat investice ve výši 524,4 miliardy EUR. Přibližně 16 % těchto investic (přibližně 84 miliard EUR) se týkalo odvětví

³Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v Unii a o změně směrnice Rady 96/61/ES: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02003L0087-20180408>

⁴ V závislosti na ceně uhlíku.

energetiky. Několik projektů zaměřených na energetickou účinnost v budovách bylo financováno zejména v Německu, ve Francii a ve Finsku.

Ve Francii patřily SEM Energies POSIT-IF Ile de France a SPEE v Hauts-de-France k prvním (a nejúspěšnějším) jednotným správním místům pro rezidenční budovy, která byla ve Francii vytvořena a která využívají financování třetích stran. Společnost se smíšeným vlastnictvím Ile de France umožnila rozsáhlou renovaci více než 2 000 bytových jednotek v regionu Ile de France a vytvořila 500 pracovních míst, přičemž byly využity prostředky na podporu vývoje projektů ve výši 1,5 milionu EUR, které byly doplněny prostředky z EFSI ve výši 100 milionů EUR. To společnosti umožnilo nabídnout finanční prostředky přímo vlastníkům bytů, a tím překonat zásadní překážku trhu spočívající v chybějící nabídce obchodních bank. Také společnost SPEE mohla za období 2014–2018 vykázat 1 500 renovovaných domů a více než 400 vytvořených či zabezpečených pracovních míst, přičemž s evropskou podporou ve výši 2 miliony EUR ze strukturálních fondů a ELENA bylo mobilizováno 38 milionů EUR.

V Německu obdrželo investiční podporu na energeticky účinnou modernizaci rezidenčních budov a výstavbu budov s téměř nulovou spotřebou energie několik rozsáhlých projektů energeticky účinných budov.

Francie pracuje na větším rozšíření konceptu životního cyklu vytvořeného prostřednictvím systému E+C-, který je založen na zohlednění emisí CO₂ během celého životního cyklu, což bude později součástí stavebních předpisů. Na vnitrostátní úrovni byly poskytnuty finanční prostředky ve výši 20 milionů EUR na podporu odvětví sociálního bydlení za účelem výstavby bytů certifikovaných štítkem E+C-. Finanční prostředky jsou navázány na výsledky projektu. Podobně regiony Paříž a Ile-de-France poskytují pobídky pro stavební projekty, které jsou certifikovány štítkem BBKA (štítek založený na štítku E+C-).

Iniciativa **inteligentní financování inteligentních budov** stimuluje financování renovace budov a podporuje kombinování nástroje pro záruky s granty a technickou pomocí. Byly navýšeny finanční prostředky pro podporu rozvoje projektů a bylo podporováno využívání smluv o energetických službách a rozvoj jednotných správních míst pro renovaci budov. Iniciativa přispěla k účinnějšímu využívání veřejných zdrojů, snížení vnímaného rizika spojeného s investicemi do energetické účinnosti a podpořila agregaci projektů. Zkušenosti získané v rámci této iniciativy jsou zohledněny při návrhu specifických finančních produktů na podporu investic do energetické účinnosti v rámci programu InvestEU, které jsou kryty zárukou EU.

Například fond fondů „Energy Efficiency and Renewable Energy for Malta“ spolufinancovaný z fondů ESI a ERDF byl použit jako první pilotní projekt pro vytvoření a provedení nástroje záruky za první ztráty portfolia za účelem posílení financování projektů v oblasti energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů, a to jak pro domácnosti, tak pro podniky.

Nástroj **Soukromé financování energetické účinnosti (PF4EE)**, u něhož bylo navrženo začlenění do InvestEU a který kombinuje úvěry EIB poskytované soukromým bankám se zárukami a technickou pomocí s cílem mobilizovat investice ve výši 650 milionů EUR, je velmi dobrým příkladem nástroje, který snížil riziko investic do energetické účinnosti, též v oblasti budov (např. v Česku, Španělsku a Portugalsku).

Ve Španělsku byl v roce 2016 zahájen nástroj PF4EE, který spravuje banka Banco Santander, jež zavedla úvěrový produkt „Préstamo BEI Eficiencia Energética“ zajištěný PF4EE. Prostřednictvím tohoto úvěrového produktu mohou zákazníci získat přístup k financování pro projekty energetické účinnosti za preferenčních úrokových sazeb a v rámci jednoduchého postupu.

V Polsku byl nástroj PF4EE zahájen v roce 2019 a spravuje jej banka BNP Paribas Bank Polska SA, která zavedla úvěrový produkt pro renovace bytových domů – facilitu pro financování energetické účinnosti pro rezidenční budovy (Energy Efficiency Finance Facility for Residential Buildings – EEFFRB). Součástí je balíček různých služeb, včetně technické pomoci (např. energetické audit, energetické poradenství a konzultace) z ELENA, úvěr banky BNP zajištěný PF4EE a investiční grant poskytnutý bankou BGK (národní podpůrná banka).

Evropský fond pro energetickou účinnost (s předpokládaným počátečním kapitálem ve výši 140 milionů EUR) je specifický finanční nástroj pro energetickou účinnost spravovaný EU, který poskytuje tržní financování projektů veřejného sektoru, včetně renovací veřejných budov a sociálních bytů vlastněných subjekty veřejného sektoru.

V roce 2017 byl dokončen projekt ke zvýšení energetické účinnosti italské univerzitní nemocnice S. Orsola-Malpighi. Evropský fond pro energetickou účinnost poskytl univerzitní nemocnici v roce 2013 nástroj pro dluhopisy na projekt a DPH ve výši 31,8 milionu EUR na financování modernizace veškerých výrobních a rozvodných systémů teplotnosných látek. Součástí byla výstavba vlastní trigenerační jednotky se sítí dálkového vytápění a chlazení.

Záruční nástroje kombinované s technickou pomocí, úvěry a v případě potřeby granty mohou být velmi úspěšnou kombinací veřejné podpory, která může obchodním bankám a jiným finančním institucím umožnit navýšení financování v oblasti energetické účinnosti a renovace budov.

Členské státy mohou pro finanční prostředky z EU, které jsou jim poskytnuty, vytvořit režimy podpory inspirované výše uvedenými iniciativami, aby přilákaly soukromý kapitál a zvýšily pákový efekt a dopad použitých veřejných fondů.

Fondy politiky soudržnosti mohou být rovněž využity k mobilizaci soukromých investic. V období 2014–2020 byly k mobilizaci investic a dosažení pákového efektu využity finanční nástroje ve výši 1,7 miliardy EUR, rovněž v kombinaci s granty.

V Litvě EFRR přispívá v období 2014–2020 finančnímu nástroji JESSICA II částkou 200 milionů EUR. Nástroj podporuje investice zlepšující energetickou účinnost rezidenčních budov, přičemž se zaměřuje na sdružení vlastníků v budovách s více bytovými jednotkami. Vratná podpora je kombinovaná s grantovou podporou ve formě dotace na úrokové míry a technickou podporu, která je rovněž financována z EFRR. Granty ze státního rozpočtu mohou plně kompenzovat splátky cizího kapitálu a úroků u osob s nižšími příjmy.

3. Navrhovaný rozpočet EU na podporu výzkumu a inovací v oblasti renovace budov

Navrhovaný program **Horizont Evropa** podpoří projekty v oblasti výzkumu a inovací týkající se udržitelných budov a bude tedy pokračovat v úspěšné podpoře v rámci programu Horizont 2020. Například je budováno navrhované **partnerství soukromého a veřejného sektoru na podporu udržitelného zastavěného prostředí orientovaného na lidi (Built4People)**, jehož cílem je spojit všechny příslušné aktéry v celém hodnotovém řetězci odvětví budov a stavebnictví za účelem vytvoření celistvých inovací pro transformaci zastavěného prostředí k udržitelnosti, včetně zvláštností nemovitého kulturního dědictví.

Partnerství je přirozeným pokračováním a rozšířením oblasti působnosti **partnerství veřejného a soukromého sektoru Energeticky účinné budovy (EeB PPP)**, které bylo vytvořeno v rámci sedmého rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj a které pokračuje v rámci programu Horizont 2020. S více než 174 projekty financovanými z EU přineslo partnerství několik inovací v oblasti budov a stavebních technologií, pokročilých materiálů, energetické náročnosti budov a stavebních a renovačních postupů, včetně prostřednictvím industrializace rozsáhlých renovací. EeB PPP poskytlo v rámci programu „Bezpečná, čistá a účinná energie“ 184,4 milionu EUR a v rámci programu NMBP 365,5 milionu EUR. Mnoho výsledků v oblasti výzkumu a inovací může být snadno rozvinuto do tržně uplatnitelných řešení, která mají význam pro renovační vlnu.

Výzva k podávání návrhů v rámci Zelené dohody pro Evropu⁵, která je součástí programu Horizont 2020 a má k dispozici rozpočet ve výši 1 miliardy EUR, podpoří pilotní aplikace, demonstrační projekty a inovativní produkty, jakož i správu, hodnotový řetězec a sociální inovace. Cílem je získat v krátkém časovém úseku konkrétní, hmatatelné výsledky a současně mobilizovat výzkum a inovace s cílem umožnit zelenou a spravedlivou transformaci. Součástí výzvy je rovněž oblast „Budovy účinně využívající energii a zdroje“, v jejímž rámci se bude prozkoumávat projektování a výstavba nových budov a modernizace stávajících. Zvláštní důraz bude kladen na sociální bydlení, nemocnice a školy za účelem zmírňování energetické chudoby a zajištění spravedlivé transformace. Součástí výzvy je rovněž oblast „Rozvoj klimaticky neutrálních a sociálně inovativních měst“, jejímž cílem je rychlé zavedení rozsáhlých, systematických a integrovaných opatření v oblasti klimatu na úrovni měst nebo městských částí za účelem dosažení klimatické neutrality do roku 2030, jakož i podpora budoucí mise „Klimaticky neutrální a inteligentní města“. Další oblast je zaměřena na demonstraci systémových řešení pro územní rozvoj oběhového hospodářství, pro nějž má zastavěné území ústřední úlohu.

Navrhované výzvy Inteligentní města

Navrhované výzvy Inteligentní města k misi „Klimaticky neutrální a inteligentní města“ v rámci programu Horizont Evropa⁶ podpoří a představí 100 evropských měst při jejich systematické transformaci směrem ke klimatické neutralitě do roku 2030 a zapojí všechny aktéry do společného víceúrovňového kreativního procesu, který bude formalizován klimatickou smlouvou. Odborná skupina na vysoké úrovni poskytující poradenství Komisi při definování mise se zaměřila konkrétně na městský fond budov, který představuje jeden z hlavních faktorů pro městskou klimatickou neutralitu, a určila oblasti a opatření relevantní pro

⁵ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-search;freeTextSearchKeyword=;typeCodes=1;statusCodes=31094501,31094502,31094503;programCode=H2020;programDivisionCode=null;focusAreaCode=null;crossCuttingPriorityCode=null;callCode=H2020-LC-GD-2020;sortQuery=submissionStatus;orderBy=asc;onlyTenders=false;topicListKey=topicSearchTablePageState>

⁶ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en

inovační vlnu. Koncept této mise bude inspirovat ostatní evropská města k tomu, aby se stala plně klimaticky neutrální a přispěla tak ke splnění cílů Zelené dohody pro Evropu do roku 2050.

Inovační fond systému EU pro obchodování s emisemi je jedním z největších programů financování na světě, který podporuje demonstrace inovativních nízkouhlíkových technologií v energeticky náročných průmyslových odvětvích, jakož i v oblasti obnovitelné energie, ukládání energie a zachycování a ukládání CO₂. Tento fond podporuje vysoce inovativní technologie, které mohou přinést značné snížení emisí, například v oblastech náhradních produktů ve stavebnictví a nízkouhlíkových konstrukcí, a tím spojuje nové produkty s trhem renovací.

Používání prefabrikovaných systémů pro energeticky účinné renovace budov umožňuje snížit rozsah stavebních prací na místě, minimalizovat spotřebu surovin a zvýšit energetickou účinnost a účinnost zdrojů v odvětví stavebnictví. Projekty v rámci programu Horizont 2020 financované v rámci EeB PPP dosáhly velmi dobrých výsledků prostřednictvím industrializace rozsáhlých renovací s nízkou rušivostí – snížení časové náročnosti o 30 %, návratnost investic nižší než 10 let a snížení nákladů o více než 15 %. Například v rámci projektu BERTIM byly vyvinuty dřevěné prefabrikované moduly a celostní metody pro rozsáhlé renovace. Rovněž byl vyvinut počítačový nástroj (RenoBIM), který umožňuje zkrátit dobu renovačních prací a zefektivnit proces renovace od přizpůsobení masové výroby a shromažďování dat po projektování, výrobu a instalaci.

Projekt inteligentních měst MAKING-CITY je rozsáhlý demonstrační projekt, jehož cílem je rozvoj nových integrovaných strategií, které mají podpořit transformaci městských energetických systémů při přechodu na nízkouhlíková města, přičemž ústředním prvkem energetické transformace měst budou oblasti s pozitivní energetickou bilancí. Projekt bude intenzivně zaměřen na získání faktů ke skutečnému potenciálu konceptu oblastí s pozitivní energetickou bilancí. Mohl by to být základ vysoce účinného a udržitelného směřování, které jde za současné plány přeměny měst.

4. Rozpočet EU k odstranění překážek na trhu bránících renovaci budov

Navrhovaný program LIFE na období 2021–2027 bude zahrnovat čtyři dílčí programy, přičemž několik z nich má zásadní význam pro odvětví stavebnictví a renovací. Navrhovaný **dílčí program programu LIFE „Přechod na čistou energii“**, pro který bylo navrženo celkové rozpočtové krytí ve výši 1 miliardy EUR, bude poskytovat členským státům a regionům podporu přizpůsobenou na míru, aby mohly uceleným způsobem řešit konkrétní překážky renovace zjištěné na jejich území.

Projekty pro uvádění na trh jsou v současné době financovány v rámci výzev **Energetická účinnost programu Horizont 2020** a budou pokračovat v rámci **dílčího programu programu LIFE s názvem Přechod na čistou energii**. Jejich cílem je odstranit překážky na trhu v oblasti renovace budov, například odstraněním strukturálních nebo organizačních překážek, zavedením příznivých podpůrných rámců a budováním kapacity veřejných a soukromých aktérů.

Navíc navrhovaný **dílčí program programu LIFE nazvaný Oběhové hospodářství a kvalita života** s navrhovaným finančním krytím ve výši 1,35 miliardy EUR může být využit na podporu inovativních přístupů, které mohou přinést pokrok v oblasti dopadů životního cyklu a účinnosti materiálů v zastavěném prostředí.

Při přípravě národních plánů na podporu oživení a odolnosti se členské státy vyzývají, aby stanovily priority reforem, které by mohly úspěšně odstranit bariéry bránící renovaci budov⁷, a aby zvážily přidělení nezbytných finančních prostředků na tyto reformy. Fondy politiky soudržnosti mohou být rovněž využity k řešení strukturálních či organizačních překážek a vytvoření příznivých rámcových podmínek pro renovaci budov.

Projekt BIMplement se zabývá odborným školením na staveništi s využitím informačního modelu budov (BIM). Jeho cílem je přispět ke zvýšení kvality při výstavbě a renovacích budov s téměř nulovou spotřebou energie s využitím BIM jakožto univerzálního nosiče informací a prostředku pro proces učení v rámci projektů a napříč nimi. V projektu BIMimplement byl vytvořen rozšířený kvalifikační rámec opírající se o BIM, který popisuje kompetence, dovednosti a znalosti potřebné k propojení dostupných znalostí s modelem BIM, postupem výstavby a zúčastněnými stranami. Výsledky budou použity na 50 experimentálních stanovištích, kde budou opatření v oblasti odborné přípravy testována v praxi.

V rámci stávajícího projektu programu LIFE „LifeforLLL(s)“ prozkoumávají „Green Building Councils“ v osmi zemích společně se svými státními správami a zúčastněnými stranami z odvětví, jak klíčové ukazatele pro životní cyklus uhlíku, oběhovost a kvalitu vnitřního ovzduší mohou být aktivně zaváděny v celoevropském měřítku. Cílem je vytvořit infrastrukturu potřebnou k začlenění celounijního rámce pro udržitelné budovy nazvaného Level(s) do všech příslušných oblastí politik. V rámci projektu je zkoumáno, jak přední certifikační programy pro zelené budovy v Evropě mohou být uvedeny do souladu s tímto rámcem. Rovněž by měl poskytnout více srovnatelných dat k náročnosti budov z hlediska životního prostředí. Navíc podporuje zadávání veřejných zakázek prostřednictvím spolupráce s městy a veřejnými orgány s cílem začlenit ukazatele životního cyklu uhlíku, oběhovosti a kvality vnitřního ovzduší do standardů pro zadávání veřejných zakázek a zahrnuje školení veřejných orgánů, jakož i výrobců produktů.

Projekt BUILD UPON financovaný z programu Horizont 2020 a prováděný organizací „Green Building Councils“ zapojil kritické množství zúčastněných subjektů a posílil jejich postavení a pomohl jim ve 13 zemích definovat a provádět jejich vnitrostátní dlouhodobé strategie renovací. Byl vytvořen nástroj „RenoWiki“, jehož cílem je zlepšit porozumění a komunikaci mezi různými zúčastněnými stranami, a výměna názorů v rámci komunity zúčastněných stran byla podpořena prostřednictvím pracovních setkání na místní, vnitrostátní a evropské úrovni, kterých se zúčastnilo více než 3 300 klíčových zúčastněných stran. Výsledkem setkání byl soubor doporučení „RENOmmandments“ určených státním správám.

Projekt BeREEL financovaný v rámci programu LIFE jako strategický integrovaný projekt podpořil rozvoj dlouhodobé strategie renovace obytných budov pro region Vlámsko v Belgii.

⁷ Komise dne 17. září 2020 vydala pokyny pro členské státy týkající se plánů na podporu oživení a odolnosti, v nichž jsou popsány reformy a investice spojené se zelenou a digitální transformací, včetně renovace budov, SWD(2020) 205.

5. Navrhovaný rozpočet EU k financování služeb technické podpory a poradenských center

Technická podpora má zásadní význam pro úspěch renovační vlny. Pomáhá tvůrcům projektů sdružovat menší projekty, podporuje soukromé a veřejné zprostředkovatele při zavádění či usnadňování investic a pokrývá náklady na zaměstnance za účelem vytvoření oddělení pro vývoj projektu.

Nástroj **evropská energetická pomoc na místní úrovni (ELENA)**, který je v současné době financován v rámci programu Horizont 2020, má v období 2021–2027 pokračovat v rámci poradenského centra InvestEU. Během období 2014–2020 byly nástroji poskytnuty finanční prostředky v celkové výši 282 milionů EUR (včetně navýšení prostředků ve výši 97 milionů EUR na podporu účelového financování renovace obytných budov⁸, zejména v odvětví sociálního bydlení). Jako společná iniciativa Komise a EIB nabízí ELENA konečným příjemcům pomoc při rozvoji projektů ve formě grantů na přípravu velkých investičních projektů v oblasti energetické účinnosti, integrované obnovitelné energie a udržitelné dopravy ve městech. Nástroj ELENA je doplněn výzvami v rámci podpory vývoje projektů spravovaných Výkonnou agenturou pro malé a střední podniky (EASME) za účelem podpory menších projektů.

Rozsáhlý investiční program v Lublani (Slovinsko) pro energetickou modernizaci veřejných budov, zejména školek, podporovaný společnostmi poskytujícími energetické služby. V tomto případě 1 milion EUR technické podpory mobilizoval investice ve výši 49 milionů EUR.

Dalším příkladem je provádění akčního plánu pro udržitelnou energii pro hrabství Tipperary v Irsku, kde podpora z fondu ELENA řešila překážky financování velkého počtu projektů v oblasti energetické účinnosti tím, že pokryla náklady na studie proveditelnosti a energetické audity, vývoj obchodních případů a zadávání zakázek. Projekt je zaměřen na odvětví soukromých obydlí a veřejných a terciálních budov.

Cílem projektu s názvem PRODESTA je mobilizovat investice v oblasti udržitelných zdrojů energie v přibližné výši 20 milionů EUR do soukromých budov a osvětlení v sedmi obcích metropolitní oblasti Athén. Jako první projekt svého typu v Řecku bude využívat přístup založený na spojování (rovněž mezi obcemi) kombinovaný s přizpůsobeným sdílením finančních řešení. Cílem spojování roztržitých obecních projektů je dosáhnout dostatečného (bankou financovatelného) rozsahu, přiměřených dob návratnosti a diverzifikace rizika, přičemž cílem sdílení zdrojů je optimalizace finančních výsledků, jakož i zvýšené příspěvky soukromého sektoru (zejména rovněž společnostmi poskytujícími energetické služby).

Navrhovaný **nástroj pro technickou podporu (TSI)** může na žádost podpořit členské státy při návrhu, tvorbě a provádění reforem v odvětví renovace budov, rovněž v rámci facility na podporu oživení a odolnosti. Patří sem technická podpora:

- technických reforem, jejichž cílem je navýšit **investice do renovací budov**, včetně soukromých obytných budov a veřejných budov, jako jsou nemocnice a školy. Technická podpora může mimo jiné podpořit účinné využívání inovativních nástrojů

⁸ Zpráva je k dispozici na adrese https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/mission-area-climate-neutral-and-smart-cities_en

financování, zlepšit procesy řízení a dostupnost údajů o veřejných budovách, poskytnout snadný přístup k informacím občanům, kteří mají zájem o renovaci svých obydlí, a podpořit osvojení digitálních technologií v odvětví budov;

- vypracování a provádění **dlouhodobých strategií renovací** nebo plánů, též koncipováním specifických politik a programů, které poskytnou investorům, veřejným orgánům a občanům jistotu a jasnou cestu vpřed;
- zlepšení **kapacity veřejných správ** zapojených do renovace budov, například zajištěním dobré koordinace mezi veřejnými orgány a partnerstvími veřejného a soukromého sektoru na různých úrovních, včetně přezkumu přidělených odpovědností, a posílení řízení lidských zdrojů s cílem zajistit, že veřejná správa bude mít v této oblasti potřebné dovednosti;
- zlepšení kapacity **sdružení sociálního bydlení, bytových družstev** a organizací, které zlepšují **cenovou dostupnost prostřednictvím účasti** vlastníků a obyvatel na projektech renovací a rezidenční výstavby, jako jsou bytová a energetická družstva, zejména v regionech, kde jsou méně rozvinuta;
- přípravy a provádění reforem v rámci **facility na podporu oživení a odolnosti** a na podporu investic do renovací potřebných pro udržitelné oživení.

Členské státy a regiony mohou pro **technickou podporu** související s energetickou účinností rovněž využít finanční prostředky **politiky soudržnosti**, které mohou být poskytnuty ve formě samostatného grantu nebo jakou součást operace finančního nástroje.